

p1. Zoektocht leidt tot
Toekomstbeeld Marker-
meer-IJmeer

p2. Integrale planvorming
en draagvlak

p3. Toekomstbeeld
Markermeer-IJmeer
'Natuurlijk Ontwikkelen'

p4. Het Toekomstbeeld nu
en verder

p5. Natuurlijk(er)
Markermeer-IJmeer (NMIJ)

p7. Drie KvK's pleiten
bij TMIJ voor aandacht
economie

Nieuwsbrief Markermeer-IJmeer

Zoektocht leidt tot Toekomstbeeld Markermeer-IJmeer

“Het proces moet nu niet stoppen!”

De bijeenkomst van 1 juli is ruim achter de rug. De Stuurgroep heeft met het geschetste Toekomstbeeld ingestemd.

Een mijlpaal voor de projectleiders Jaap Ree en Anja Ooms van de Toekomstagenda Markermeer-IJmeer en reden om even bij het resultaat stil te staan en ook om vooruit te kijken.

Wat Jaap Ree terugkijkend direct opvalt, zijn 'op een aantal onderdelen' grote verschillen tussen het opstellen van het Ontwikkelingsperspectief en het Toekomstbeeld. "Het eerste was een zoektocht naar het vinden van consensus voor een nieuw perspectief voor het gebied. In de tweede fase ging het er om op basis daarvan te kijken hoever die consensus reikt; we hebben een speurtocht ondernomen, vooral in termen van hoe het beeld zich ver-

houdt tot de belangen van de mensen in het gebied, tot de eigen plannen en ideeën en tot de praktische uitvoerbaarheid en haalbaarheid."

De grote winst van deze werkwijze zit volgens Anja Ooms in het feit dat gebleken is dat het toekomstbestendig ecologisch systeem een 'productie-structuur' aanreikt die veel verschillende inzichten over het gebied recht kan doen. Tot grote verrassing van Ree >

Integrale planvorming en draagvlak

Nederland raakt doordrongen van de consequenties van de Vogel- en Habitat Richtlijn. Recent is veel commotie ontstaan over de uitvoering van de Scheldeverdragen uit 2005. Uit deze casus blijkt dat niet alleen het maken van een integraal plan van belang is. Minstens zo belangrijk is het werken aan het draagvlak voor de natuurvoorstellen met als doel borging van een integrale uitvoering.

In TMIJ-verband hebben wij de afgelopen jaren hard gewerkt aan het vinden van een goede ecologische aanpak voor het gebied. Dit hebben we nadrukkelijk vormgegeven via een natuurinclusief, interactief proces. Dit hielp ons heel erg bij het vinden van goede oplossingen en droeg tegelijkertijd bij aan het verkrijgen van consensus over de natuurmaatregelen.

Waar mijn beeld in het begin van het traject was dat men met de rug naar het gebied toe stond constateer ik nu dat het proces geleid heeft tot sterke betrokkenheid bij het gebied en de wil om te komen tot herstel en de toekomst voor het gebied. Dit mag niet verloren gaan. Het is zo meteen aan het rijk om te komen tot integrale besluitvorming en vervolgens het starten van het proces naar realisatie waardoor het Markermeer en IJmeer kunnen uitgroeien tot één van de nieuwe natuuriconen van Nederland. Dit moet en kan alleen maar via continuering van de betrokkenheid van de regio bij het proces. Een dergelijke aanpak biedt mijns inziens de beste waarborg om een Westerscheldeproblematiek in het Markermeer en IJmeer te voorkomen. Desgewenst wil de Stuurgroep TMIJ adviserend hierin zijn.

Ik kom hier op 7 september a.s. bij de overhandiging van het Toekomstbeeld aan de Staatssecretaris graag op terug.

*Andries Greiner
Gedeputeerde van Flevoland
Voorzitter Samenwerkingsverband
Markermeer-IJmeer*

convergeerde het proces namelijk vrij snel tot een grote mate van overeenstemming over de hoofdrichting van het gebied hoewel er duidelijk was ingestoken op vier tot vijf varianten qua intensiteit van ontwikkelingen rond het meer. "Ik had verwacht dat we uiteindelijk wel drie tot vier ontwikkelingsvarianten zouden krijgen die ieder een andere invalshoek zouden laten zien van toekomstige ontwikkelingen in relatie tot natuurontwikkeling."

Die hoofdrichting van het gebied blijkt grotendeels de structuur te zijn zoals die is geduid in het Ontwikkelingsperspectief wat betreft de situatie en het type maatregelen. "Bijvoorbeeld het oermoeras", zegt Ooms. "Hoewel er aanvankelijk als input andere locaties werden geopperd zoals vanuit het SAMM-loket, heeft het in de ontwerpessies geen rol van betekenis gespeeld en waren de meningen onverdeeld over de locatie aan de Houtribdijk." Ree: "Belangrijk in deze sessie waren de mogelijkheden tot synergie met de kustontwikkeling van Lelystad. We denken in het Toekomstbeeld een goede samenhang te hebben kunnen aanbrengen."

Discussie

Ree en Ooms willen niet verhullen dat er ook wel meningsverschillen aan het licht zijn gekomen. Dat bleek ook tijdens de ambtelijke terugkoppeling op 26 mei in de Eerste Etage. De verschillen hadden echter geen betrekking op de uitwerking van de hoofdstructuur, maar bijvoorbeeld op de manier hoe recreatief medegebruik van het oermoeras vorm zou kunnen krijgen, of op vraag hoe je kunt voorkomen dat luwtmaatregelen bij

de Hoornse Hop de zeilsport frustreren. "Dit zijn nadrukkelijk vragen die in het vervolgproces een plaats moeten krijgen", vindt Ree. Ook de komende periode verwacht hij nog veel discussies over de inrichting van het IJmeer. "Dat is minder een TMIJ-discussie dan een RAAM-discussie (Rijksbesluiten Amsterdam Almere Markermeer). Belangrijk is dat het Kabinet zo duidelijk mogelijk in zijn besluitvorming op 9 oktober een goed fundament legt voor een open dialoog voor het gebied." Ree en Ooms bepleiten beiden een dialoog die plaats vindt op basis van feiten en concrete beelden.

De afgelopen fase is gekenmerkt door veel bijeenkomsten, brede sessies zoals op 25 februari en 26 mei van dit jaar, thematische sessies rond de recreatie op 18 november 2008 en gebiedssessies op 16, 22 en 28 april in 2009. Dit was zo georganiseerd met het oog op een goede gebiedsbetrokkenheid bij de verdere verkenning van het Ontwikkelingsperspectief. "Zowel op 24 juni (Maatschappelijke Consultatiebijeenkomst) als op 1 juli (Stuurgroepbijeenkomst) hebben we mogen constateren dat de partijen uit de regio, de gemeenten en de maatschappelijke organisaties, zich betrokken voelen en weten. We vinden ook dat we in die zin in onze opzet zijn geslaagd en willen iedereen bedanken die daaraan heeft meegewerkt."

Vervolg

Op 1 juli heeft de Stuurgroep, mede gehoord het voorafgaande portefeuillehouderoverleg met bestuurders van gemeenten en waterschappen, ingestemd met het Toekomstbeeld Markermeer-IJmeer. Er is nog een

aantal aanbevelingen gedaan over de wijze waarop het nog beter aan de opdrachtgevers minister Eurlings en staatssecretaris Huizinga gebracht kan worden. Aanbevolen is om de mogelijkheden van recreatief medegebruik goed onder de aandacht te brengen. Ook zijn suggesties gedaan om de vraag hoe het Toekomstbeeld zich verhoudt tot buitendijks bouwen te verhelderen. TMIJ spreekt zich immers uit over de gewenste natuurontwikkeling die weliswaar ruimte biedt voor andere functies maar niet tot andere functies aanzet. Hierover zal autonome besluitvorming plaatsvinden.

Ree: "Nu de Stuurgroep haar huiswerk heeft gedaan, ligt de bal bij het kabinet. Medio september wordt het Toekomstbeeld officieel aangeboden aan staatssecretaris Huizinga.

Tegelijkertijd levert TMIJ de inbreng voor de RAAM-brief en zal in samenwerking met het Rijk worden nagedacht over de vraag hoe het vervolg van TMIJ vorm kan krijgen. Belangrijk is dat het proces niet stopt."

Alle voorstellen van TMIJ en van het project Schaalsprong Almere en de studie OV SAAL (Openbaar Vervoer Schiphol Amsterdam Almere Lelystad) en het besluit van het kabinet over de RAAM-brief zullen moeten worden gevolgd door een planologische verankering. Dit zou kunnen in de vorm van een structuurvisie of via een Rijksprojectenprocedure. "Naast de integrerende planvorming is het van belang dat het Rijk een structuur ontwikkelt die het vervolg op de langere termijn borgt en bewaart.

Dit kan bijvoorbeeld via een AMvB. Voor de natuuropgave heeft de Stuurgroep aangegeven bereid te zijn desgewenst een Masterplan Natuur te ontwikkelen dat de basis kan vormen voor provinciale inpassingplannen en een uitvoeringsprogramma. Van belang is het ook om de private sector erbij te betrekken", aldus Ree en Ooms. Het wachten is op besluitvorming door het kabinet op 16 oktober a.s.

Toekomstbeeld Markermeer-IJmeer 'Natuurlijk Ontwikkelen'

Wat wordt de Staatssecretaris aangeboden?

Het Toekomstbeeld Markermeer-IJmeer 'Natuurlijk Ontwikkelen' is het koepeldocument dat aan Staatssecretaris Huizinga wordt aangeboden. Hierin komen alle onderliggende studies en onderzoeken bij elkaar. Deze studies zijn vastgelegd in vier rapporten:

Variantenstudie

Deze rapportage bestaat uit 2 delen. Deel I geeft een procesverantwoording en een inhoudelijke toelichting op het Toekomstbeeld Markermeer IJmeer. Deel II, ook wel de Atlas genoemd, presenteert aan de hand van kaartmateriaal, tabellen en toelichtingen het gebied en geeft achtergronden bij de gebruikte inhoudelijke bouwstenen voor het project.

Financieringsstudie

Deze rapportage levert materiaal voor de discussie over de financiering van de belangrijkste bouwsteen van het Toekomstbeeld, het Toekomstbestendig Ecologisch Systeem. Sleutelwoorden hierin zijn nuanceren, combineren en faseren.

Recreatiestudie

Deze rapportage presenteert de

mogelijkheden voor de ontwikkeling van het toeristische en recreatieve aanbod in en aan het Markermeer en IJmeer waarbij mensen water, landschap, cultuurhistorie en natuur kunnen beleven en ervaren.

Onderzoeksbundel

Deze rapportage bundelt de verschillende (samenvattingen van) onderzoeken, rapporten en verdiepingdocumenten die zijn uitgevoerd ter voorbereiding op de totstandkoming van het Toekomstbeeld. Daarnaast zijn nog openstaande kennisvragen opgenomen.

Alle informatie komt ook digitaal beschikbaar op een dvd die via de website van TMIJ op te vragen is.

Het Toekomstbeeld nu en verder

- Op 24 juni vond in Amsterdam een Brede Consultatiebijeenkomst plaats. De bijeenkomst was bedoeld voor die maatschappelijke partijen die daarin belangstelling toonden. Het waren merendeels recreatiepartijen waardoor het gesprek vooral ging over de relatie tussen recreatie en natuur. Namens de Stuurgroep woonde Paul Langeweg van de ANWB de consultatie bij. Hij heeft de opmerkingen van de verschillende partijen meegenomen naar de Stuurgroep.

- 1 juli stond eerst in het teken van het Portefeuillehoudersoverleg van wethouders van betrokken gemeenten en enkele (hoog-)heemraden die hun waterschappen vertegenwoordigden. Dit overleg in het Provinciehuis van Flevoland werd voorgezeten door de twee gedeputeerden, Andries Greiner van Flevoland en Rinske Krusinga van Noord-Holland. Aanbevelingen uit het overleg namen zij mee naar de Stuurgroep.

- De bijeenkomst van de Stuurgroep volgde op dezelfde locatie op het eerder beschreven Portefeuillehouderoverleg. De Stuurgroep oordeelde positief over het gepresenteerde product, al bleken er wel enige aanpassingen nodig te zijn. Over de ecologische schaa sprong bestond geen verschil van mening. Dat gold niet voor inzichten over buitendijkse ontwikkelingen die echter niet deel uitmaken van TMIJ maar van de Rijksbesluitvorming zoals in de RAAM-brief (Rijksbesluiten Amsterdam Almere Markermeer) aan het Kabinet wordt omschreven. De Stuurgroep deed de aanbeveling om met meer trots het bereikte resultaat te presenteren. Vanuit het rijk werd gevraagd om nog wat scherper te zijn in het formuleren van de noodzaak.

- De zomer wordt gebruikt voor de afronding van het Toekomstbeeld. Uiteindelijk wordt het document

aangeboden aan Staatssecretaris Tineke Huizinga van Verkeer en Waterstaat.

- Op 16 oktober komt de RAAM-brief aan de orde in het Kabinet. Deze brief wordt daarna aan de Tweede Kamer verzonden. Voor TMIJ gaat het vooral om het al of niet doorgaan van de eerste fase van het Toekomstbestendig Ecologisch Systeem (TBES). De besluitvorming van de RAAM-brief gaat verder over de vraag welk vervolgproces nodig is voor de uitvoering, zoals de planologische verankering in ruimtelijke plannen van de verschillende overheden langs het Markermeer en IJmeer.

Natuurlijk(er) Markermeer-IJmeer (NMIJ)

Rijkswaterstaat experimenteert met drijvende rieteilanden

Hoe worden we het slibprobleem in het Markermeer-IJmeer de baas? Hoe verbeteren we de kwaliteit van de natuur? Werken alle voorgestelde maatregelen zoals TMIJ verwacht? Rijkswaterstaat voert tussen 2009 en 2015 metingen en experimenten uit in het Markermeer-IJmeer die moeten uitwijzen welke investeringen nodig zijn voor een prachtiger, krachtiger en toekomstbestendig watersysteem. Een van die experimenten meet bijvoorbeeld of de aanleg van drijvende rieteilanden een substantiële bijdrage levert.

Op basis van de resultaten uit de experimenten bereidt Rijkswaterstaat samen met de betrokken overheden en maatschappelijke organisaties, adviezen voor op basis waarvan het kabinet in 2015 kan besluiten over verdere investeringen voor de ecologische ontwikkeling van het Markermeer-IJmeer.

In 2008 is gestart met het opstellen van het programma Natuurlijk(er) Markermeer-IJmeer (NMIJ) van Rijkswaterstaat, dat aangeeft welke metingen en experimenten er uitgevoerd gaan worden; eind juni 2009 is dit bestuurlijk bekrachtigd. Tijd voor een update.

Waarom experimenteren?

Zoals bekend is de kwaliteit van de natuur in het Markermeer-IJmeer sinds

de aanleg van de Houtribdijk sterk afgenomen. De verslechtering van de ecologische kwaliteit vertaalt zich in een afnemend aantal zoetwaterdieren en waterplanten. Ook is de resterende begroeiing monotoon en komen er minder watervogels op het gebied af. Daarmee verliest het gebied steeds meer zijn aantrekkingskracht voor dieren en mensen. Deze ontwikkeling staat haaks op de woon-, leef- en recreatiebehoefte van de al maar groeiende Randstad. Om dit tij te keren zijn ingrijpende maatregelen nodig die het proces van achteruitgang ongedaan maken. Het Ontwikkelingsperspectief Markermeer-IJmeer, dat in opdracht van het Kabinet onder regie van de provincies Flevoland en Noord-Holland is opgesteld, moet afrekenen met de

stagnatie van de natuurontwikkeling in de meren.

Rijkswaterstaat zoekt met het project NMIJ naar duurzame oplossingen om de achteruitgang van de ecologische kwaliteit van het Markermeer-IJmeer te stoppen en zo mogelijk te verbeteren. De organisatie toetst de aannames die zijn gedaan in het Ontwikkelingsperspectief. Deze toetsing gebeurt door het uitvoeren van experimenten, metingen en desk research. Dit moet uiteindelijk duidelijk maken hoe het Markermeer-IJmeer een toekomstbestendig ecologisch systeem kan worden.

De experimenten en metingen moeten antwoord geven op de volgende vragen:

- Hoe kunnen we het slibgehalte in het Markermeer-IJmeer verminderen?
- Hoe zijn de diversiteit en de dynamiek van het leefgebied voor planten en dieren te vergroten?
- Hoe kunnen we de binnendijkse en buitendijkse natuurgebieden beter met elkaar verbinden?

Drijvend rieteland

De aanleg van drijvende rieteilanden is een innovatieve methode om golven te breken en tegelijkertijd nieuwe leefgebieden voor planten en dieren te creëren. Rijkswaterstaat experimenteert sinds eind juni met een drijvend rieteland van dertig bij honderd meter bij de Houtribsluizen in Lelystad. Het drijvend rieteland bestaat uit gevlochten matten van wilgentenen, die in vier lagen op elkaar gestapeld zijn. Tussen de verschillende matten zijn wortelstokken van riet gelegd. Rijkswaterstaat zal regelmatig de effecten meten door te kijken wat de staat is van de mat, of het water echt helderder gaat worden onder

de mat en of het riet gaat groeien. De mat is samengesteld uit drie losse delen van elk ongeveer 30 bij 33 meter. In elk deel zit ongeveer 45 ton hout. De mat is een halve meter dik. In de mat zitten drie gaten van verschillende grootte om het zonlicht door te laten. Als de eerste resultaten bemoedigend zijn, kan deze methode uiteindelijk leiden tot een aaneenschakeling van eilanden om zo een groot drijvend rietlint te vormen. Verder zal Rijkswaterstaat gaan onderzoeken of afgezonken matten slib invangen en zo een natuurvriendelijke oeverbescherming kunnen vormen.

Het drijvende rieteland zal tot de zomer van 2010 blijven liggen en er zal voortdurend aan gemeten worden. Op deze manier hoopt Rijkswaterstaat uit te vinden of de drijvende rieteilanden een hulpmiddel kunnen zijn bij de toekomstige inrichting van een natuurlijker Markermeer-IJmeer.

Proces

Rijkswaterstaat heeft met het project NMIJ de opdracht gekregen om antwoorden te vinden op de vraagtekens die vanuit het project TMIJ zijn opgeworpen. Rijkswaterstaat zal zoveel mogelijk de kennis en innovativiteit van de markt benutten, maar houdt zelf de regie, waardoor zij gedurende de hele looptijd nauw betrokken is bij de uitvoering.

In de eerste projectfase is gekeken op welke wijze de vragen vanuit TMIJ optimaal kunnen worden beantwoord. Hieruit is naar voren gekomen dat er geleerd kan worden van al uitgevoerde projecten, dat er meer metingen en

monitoring gedaan moeten worden en dat er experimenten in het Markermeer moeten worden uitgevoerd. Daarvoor zijn drie type experimenten benoemd.

- Tijdelijke slibschermen bij Hoorn; deze simuleren luwtemaatregelen, hier wordt gekeken of de uitkomsten van de experimenten in het Markermeer overeen komen met de modelberekeningen.
- Waterproeftuin; een locatie waarin het mogelijk wordt nieuwe ideeën, technieken en methoden uit te testen voor toekomstige groot-schalige toepassingen, te denken aan drijvende rieteilanden, reefballs, etc.
- Pilot Oermoeras; hier wordt onderzocht op welke manier een groot-schalig oermoeras het best kan worden aangelegd. Dit zou een eerste fase oermoeras moeten gaan worden.

Het programma wordt nu verder ontwikkeld naar concreet uit te voeren maatregelen; wat gaat het nu precies worden en waar komen de experimenten precies te liggen? Rijkswaterstaat zal voor de verdere ontwikkeling van het programma marktpartijen benaderen. Op basis van de resultaten van de metingen, bureaustudies en experimenten levert de organisatie in 2015 een bijdrage aan een integraal advies aan het kabinet.

Projectmijlpalen

- **2006** Opdracht kabinet voor Toekomstagenda Markermeer-IJmeer (TMIJ)
- **2007** TMIJ-achtergronddocument Ecologie en Waterkwaliteit vertrekpunt voor het programma NMIJ (toen nog de 'Natuurfabriek')
- **2008** Ontwikkelingsperspectief Markermeer-IJmeer en officiële start NMIJ - Opstellen programma NMIJ
- **2009** Start van de metingen en het eerste experiment 'Drijvend rieteland'
- **2010-2015** Uitvoering van het programma NMIJ
- **2015** Integraal eindadvies aan kabinet

“Water is een productiemiddel”

De drie Kamers van Koophandel van Gooi-, Eemland en Flevoland, van Amsterdam en Noordwest-Holland zijn het eens. Het Toekomstbeeld voor het Markermeer-IJmeer is een stevig ecologisch verhaal, maar er moet meer aandacht komen voor de economische ontwikkelingen en dat vraagt om forse investeringen. De benadering van het Rijk dat voor de kosten op zou moeten komen, vinden ze passief. “Water is een productiemiddel”, zeggen ze.

Het toekomstbestendig ecologisch systeem (tbes) kan tegen een stootje, heeft een veronderstelde aantasting van de natuur volgens de Kamers al voorgecompenseerd. Medegebruik ten behoeve van bedrijvigheid is daarmee ook mogelijk. De kunst is er harmonie in te brengen zodat het water als welvaartsbron dient, vinden Wouter Weyers en Herman van de Werf van de Kamer Gooi-, Eemland en Flevoland. Zij spreken ook namens Noordwest-Holland en Amsterdam.

Als maatschappelijke organisaties hebben de Kamers van meet af aan deelgenomen aan menige bijeenkomst van TMIJ en er een bijdrage aan geleverd. Noordwest-Holland en Gooi-, Eem-, en Flevoland waren twee van de organisaties van het SAMM-loket (Samenwerking Markermeer) dat een inventarisatie van inrichtingsvoorstellen voor het Markermeer en IJmeer organiseerde. Het werden er 24, inclusief een na-inzending van de drie Kamers, die samen met de ANWB en

Recron werd opgesteld toen bleek dat er relatief beperkt aandacht was voor recreatie en toerisme, met uitzondering van de grote watersport. Hun bedoeling was om binnen het SAMM-traject alsnog nut en noodzaak van verbetering van de mogelijkheden voor recreatie en toerisme te benadrukken. Zoals bekend, volgde een presentatie en expositie in Nieuw Land en werd er een openbare discussie gevoerd.

In het document ligt de nadruk viermaal op verschillende functies als productiemiddel (als kapitaal) van het Marker-, IJ-, en Gooimeer:

- De drie meren maken vervoer mogelijk (binnenvaart en vooral recreatievaart)
- Water vervult de rol van esthetisch kapitaal. In de ogen van de Kamers geeft de ligging 'aan het grote water' van steden als Seattle, Stockholm, Hamburg of Sydney een prettig beeld van een populair woon- en werkklimaat. Zo gezien is water een troef in vergelijking met Noordvleugelconcurrenten Parijs, Londen en Berlijn. Getalenteerde kennis-, logistieke en verbeeldingsbedrijven kunnen overal terecht. Als ze kiezen voor de aantrekkelijkste omgeving - op een andere schaal dan die van de hoofdsteden - biedt het esthetisch kapitaal ook voordelen aan plaatsen als Hoorn, Enkhuizen en de kust voor Lelystad.
- Water is 'bouwgrond'. Op de bodem kan worden gebouwd. Te denken valt aan een eiland, tunnelbak, brugpijler op iets anders.
- En water is tenslotte een 'grond- en hulpstof' voor de landbouw en enkele sectoren in de maakindustrie.

Welvaart

Wat de KvK-beleidsadviseurs in het toekomstbestendig ecologisch systeem

meer willen benadrukken, is de economische argumentatie. "We moeten een welvaartssprong maken, onze toekomst veilig stellen. Dan wordt er per definitie geïnvesteerd. We moeten iets doen dat goed is voor de welvaartpositie van Nederland op termijn. We hebben onszelf in een positie gemanoeuvreerd dat het een Natura 2000-gebied is dat ecologisch op slot zit, tenzij je in de natuur investeert. Nu lijkt het alsof de financiering van het TBES op zichzelf staat. Maar je kunt ook zeggen: kijk naar de totale gebiedsontwikkeling, maak die beter. Dan heb je een ander verhaal in plaats van 'natuur kost geld' en is de argumentatie richting veel Den Haag beter."

De KvK's leveren extra argumenten: maak economie er een onderdeel van, zie het als totale investering in de BV Nederland en niet als kostenpost. "De natuurontwikkeling wordt nu zo verdedigend ingezet. Dat mag best initiatiefnemender zijn" Zoals het TBES nu wordt gepresenteerd, kost het tussen de 0,5 en 1,0 miljard euro om de natuur overeind te houden, zeggen de KvK-medewerkers, maar als het aan hen ligt, is het uitgangspunt een integrale gebiedsontwikkeling, compleet met infrastructuur en stedelijke ontwikkelingen (het zgn. RAAM: Rijksbesluit Amsterdam-Almere-Markermeer). Deze optelsom van

Wat de Kamers in hun eigen visiedocument de 'Waarde van Water', tevens de naam van de inzending, aangeven is welke functies de meren hebben voor het ondernemersklimaat en relevante bedrijfstakken. "Water hoort ook bij de economie. Net als bijvoorbeeld in Wijdmeren, kun je erover varen, dient het als zoetwatervoorraad, als infrastructuur en wonen en werken er mensen aan", leggen de woordvoerders uit.

publieke investeringen in een betere ontsluiting, het verbeteren van het water, in woningbouw, bedrijvigheid kost de overheid pakweg 10 miljard. Afgeschreven in 30 jaar belast je de rijksbegroting dan met 350 miljoen euro per jaar. Nog geen 0,2 % van de rijksbegroting, echt een koopje voor een welvarend en dus toekomstbestendig Nederland, aldus Wouter Weyers.

Investeringen

Neem bijvoorbeeld de vrijetijdsector die nog erg klein is in Almere. Basis: de Metropoolregio Amsterdam waar 45.000 mensen nu hun brood verdienen in de recreatie. De overige onderdelen van die regio zouden in de toekomst een economie moeten hebben die hierbij hoort. "Je bent gediensig aan elkaar. Het gaat om wonen en werken bij elkaar en bijvoorbeeld waar in Almere kansen liggen om iets toe te voegen. Voor de sector toerisme denken de KvK's bijvoorbeeld aan investeringen in een uitgaansboulevard aan de Almeerse Westkust aan het IJmeer, kleiner maar met een hogere kwaliteit dan Noordwijk of Scheveningen, voorzien van o.a. een zakelijke hotellerie als alternatief voor Amsterdam. Ze denken aan een bomemboulevard op een heel brede dijk. 'Dit is de grootste stedelijke agglomeratie en nog met een meer ook. Het is zonde niets te doen met die waterkeringen. Het gaat om een ontwikkeling langs de kust te maken die je elders in Nederland niet hebt.", aldus Van de Werf.

Werkgelegenheid

Op het vlak van de werkgelegenheid zal ook een recreatieve invulling van het Markermeer-IJmeer niet zorgen voor die 100.000 banen in Flevoland die bij de Schaalsprong van Almere passen, dat Randstad Urgentproject waarmee TMIJ een sterke relatie heeft, aldus beide KvK'ers. Zij pleiten voor twee keer 'copy and paste' waardoor die Schaalsprong succesvol zou worden. Doel is een balans te vinden tussen wonen en werken. Weyers: "250.000 banen zou een randvoorwaarde voor de hele Metropoolregio moeten zijn.: Wij vergeten wel eens dat naast de 60.000 woningen van Almere er ook minimaal zo'n zelfde aantal in Amsterdam zijn opgenomen; ook daar horen nieuwe banen bij. Als dat niet lukt, moet je in het woningbouwprogramma pas op de plaats maken. Er is nu in Almere

onvoldoende werk, daardoor een grote uitgaande pendel. De stad heeft veel middenklasse. Er zijn weinig mensen die hun geld in Almere uitgeven. Voor West-Friesland geldt een zelfde verhaal. Purmerend is vergelijkbaar met Almere. Daar zijn ook files naar Amsterdam. Je kunt fors investeren in infrastructuur en dan naar Amsterdam uitwaaieren, maar spreiding is beter dan nog meer concentratie direct in en bij Amsterdam."

Meer

Het IJmeer zien de KvK's als een kwaliteit van het gebied die je kunt gebruiken als onderdeel van de Metropoolregio. "Dat het groot Amsterdam scheidt, is niet goed. Het zou juist moeten verbinden. Het IJmeer is een soort nat Central Park. We denken niet per se aan een dubbelstad, want de economische driehoek wordt omgrensd door Amsterdam, Almere en Utrecht. Daarom heb je een meerzijdige ontsluiting nodig." De Kamers van Koophandel zijn dan ook voorstander van een IJmeerverbinding, puur uit oogpunt van integratie van de Metropool waarvan Almere onderdeel moet worden. Van de Werf: "En van een verbinding via een Stichtse lijn met Amersfoort en het Gooi, want zo krijg je een er een economische as bij. Je moet geen doodlopende lijn maken die in Almere stopt."

"Die IJmeerverbinding is ook nodig als psychologische verbinding om de gebieden te laten integreren. Dus niet alleen voor forensen. Die verbinding zou ook stimulerend moeten werken door mensen uit Amsterdam naar Almere te brengen voor recreatie. Dus moet ze wel op een geschikt punt aanlanden. Dan maakt die Stadsboulevard ook geld. En: economie volgt de infrastructuur, dus eerst die IJmeerverbinding, dan bouwen. Dat vergt dus een voorinvestering van het Rijk."

www.kvk.nl/markerijmeergef

Colofon

Redactie en vormgeving: Projectbureau TMIJ m.m.v. Hugo van den Broeke
en Axis Media-ontwerpers
Fotografie: o.a. RWS IJsselmeergebied

Toekomstbeeld Markermeer - IJmeer

Op 7 september 2009 overhandigt gedeputeerde Andries Greiner, voorzitter van de Stuurgroep Toekomstagenda Markermeer-IJmeer, het Toekomstbeeld aan Staatssecretaris Tineke Huizinga van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat. Het toekomstbeeld schetst de manier waarop het Markermeer en IJmeer kunnen uitgroeien tot één van de nieuwe natuuriconen van Nederland: het 'blauwe hart' van de Randstad.

